

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

International Fund for
Agricultural Development

World Food
Programme

World Health
Organization

2017

DÜNYADA GIDA GÜVENLİĞİ VE BESLENME DURUMU

ÖZET

BARİŞ VE GÜVENLİK
İÇİN DAYANIKLILIK
İNŞA ETMEK

İÇİNDEKİLER

Bu kitapçık, **2017 Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme** başlıklı yayının ana mesajlarını ve içeriğini kapsamaktadır. Tabloların ve rakamların numaralandırılması, söz konusu yayına karşılık gelmektedir.

Ana mesajlar	4
Önsöz	5
BÖLÜM 1	
2017'de dünya genelinde gıda güvenliği ve beslenme	9
Genel bakış	9
Uzun süren gerilemenin ardından, dünyada açlık tekrar yükselişe geçmiş gibi görünüyor	10
Çocuklarda yetersiz beslenme düşmeye devam ediyor, ancak aşırı kilo ve obezite seviyeleri artıyor	11
▶ ŞEKİL 1 2014'ten bu yana yetersiz beslenen insan sayısı artmakta ve 2016'da yaklaşık 815 milyona ulaşmış bulunuyor	11
▶ ŞEKİL 2 Yetersiz beslenme Afrika'da en yüksek seviyede; yetersiz beslenen insan sayısının en büyük olduğu yer ise Asya	12
▶ ŞEKİL 6 Çocuklarda aşırı kilo hemen hemen tüm bölgelerde yükselişte	14
▶ ŞEKİL 7 Yetişkinlerde obezite her geçen yıl hızla artıyor	15
İlerleme yavaşladı, yeni endişeler ortaya çıktı	15

ALINTI YAPILMASI GEREKMEKTEDİR:

FAO, IFAD, UNICEF, WFP ve WHO. 2017
Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu
Baş ve güvenlik için dayanıklılık inşası.
Roma, FAO.

BÖLÜM 2

Çatışma, gıda güvenliği ve beslenme: sürdürülebilir barışın şartı

17

Genel bakış

17

Neden çatışma, gıda güvenliği ve beslenme arasındaki bağlantıya odaklanmalı?

17

- ▶ KUTU 7 Güney Sudan - tarım, gıda sistemleri ve halk sağlığı krizi 18
- ▶ KUTU 8 Yemen - çatışma, ekonomik çöküş ve kırsal ve kentsel geçim kaynaklarının tahrip edilmesi 19
- ▶ ŞEKİL 14 Kronik olarak açlık tehdidi altındaki insanların çoğunluğu çatışmalardan etkilenen ülkelerde yaşıyor 19
- ▶ KUTU 10 Lübnan - Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapan ülkelerdeki ekonomik sıkıntı ve halk sağlığı sorunları 20

Çatışma, gıda güvenliğini ve beslenmeyi nasıl etkiliyor?

21

- ▶ ŞEKİL 12 2010'dan bu yana çatışmaların sayısındaki belirgin artış 21
- ▶ TABLO 4 2016'daki gıda krizi durumlarıyla ilgili çatışma ve iklimle ilişkili şoklar 22
- ▶ KUTU 11 Doğu Afrika'da hayvan gütmeye geleneksel sistemlerin çökmesi ve çevresel bozulma 23
- ▶ ŞEKİL 18 2016'da çatışma ve buna bağlı gıda krizleri 15 milyondan fazla kişinin geniş çapta yerlerinden edilmesine yol açtı 24
- ▶ KUTU 14 Kolombiya'da doğal kaynakların ve toprakların tahliye edilmesi ve elden çıkarılması 25

Gıda güvensizliği ve yetersiz beslenme çatışma başlatabilir mi?

26

- ▶ KUTU 12 Arap Baharı ve gıda fiyatlarındaki keskin artışlar 26
- ▶ ŞEKİL 20 Gıda fiyatlarındaki ani artışlar 40'dan fazla ülkede gıdaya dair isyanları ve protestoları tetikledi 27

Gıda güvenliği ve beslenmenin barışın sürdürülmesindeki rolü

29

Genel öneriler

30

KAPAK FOTOĞRAFI

GAFATI, NİGER. Ailenin arazisinde çalışan ve yer fıstığı eken bir anne ve oğlu.

©FAO/Andrew Esiebo

ANA MESAJLAR

→ 2016'da dünyadaki kronik beslenme yetersizliği yaşayan insan sayısının her ne kadar 2030 yılı için tahmin edilen yaklaşık 900 milyon rakamından daha az olsa da, 2015'teki 777 milyondan 815 milyona yükseldiği tahmin edilmektedir.

→ Uzun süren bir düşüşün ardından, bu son artış eğilimlerin tersine çevrilmesine işaret edebilir. Gıda güvenliği durumu özellikle Afrika'da Sahra'nın Güneyinde, Güneydoğu Asya ve Batı Asya'nın bazı bölümlerinde daha da kötüye gitti ve en çok çatışma ve kuraklık ve sel baskınlarıyla birleşen çatışma durumlarında bozulmalar gözlemlendi.

→ Çocuklarda yetersiz beslenme oranları, kadınlarda anemi ve erişkinlerde obezitenin aynı anda görüldüğü ülkelerde, beslenme bozukluğunun birden fazla şekli birlikte bulunur. Artan oranlardaki aşırı kilo ve obezite bu endişeleri arttırıyor. Çocuklarda aşırı kilo ve obezite çoğu bölgede, yetişkinler için ise tüm bölgelerde artıyor.

→ Çatışmaların sayısı da artıyor. İklim ile ilişkili soklardan dolayı artan çatışmalar, gıda güvenliğini ciddi şekilde etkiliyor ve gıda güvensizliğinde son zamanlarda meydana gelen artışın bir nedeni olarak ortaya çıkıyor.

→ Çatışma, şiddetli gıda krizi ve son zamanlarda ortaya çıkan kıtlık durumlarında önemli bir etmendir. Diğer yanda, çatışmaların uzadığı ve kurumsal kapasitenin zayıf olduğu durumlarda açlık ve yetersiz beslenme önemli ölçüde kötüleşir.

→ Çatışmalardan etkilenen durumlarda gıda güvensizliğine ve beslenme yetersizliğini ele almak için "süre gelen uygulamalar" devam ettirilemez. Bunun için acil insani yardım, uzun vadeli kalkınma ve barışı sürdürmek için eylemleri uyumlu hale getiren, çatışmaya duyarlı bir yaklaşım gerekir.

→ Bu rapor, 2030 yılına kadar açlık ve beslenme yetersizliği olmayan bir dünya amacına ulaşma yolundaki zorluklara dair açık bir uyarı işareti gönderiyor - buna ulaşmak için yeni çalışma yolları yoluyla yeni çabalar gerekiyor.

ÖNSÖZ

Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi'nin dönüştürme vizyonu, tüm ülkeleri ve paydaşları, açlığa son vermek ve kötü beslenmenin her türünü 2030 yılına kadar sonlandırmak için birlikte çalışmaya çağırıyor. Bu istek, ancak tarım ve gıda sistemleri sürdürülebilir hale gelirse yerine getirilebilir; böylece gıda kaynakları istikrarlı olur ve herkes yeterli beslenme ve sağlık düzeyine erişimi sağlar. 2030 Gündemi'nin başlaması, Birleşmiş Milletler'in Beslenme konusunda On Yıllık Eylemi (2016-2025) ile aynı zamana denk gelmiş ve bu taahhütlere zamana bağlı ve uyumlu bir çerçeve sağlayarak itici güç katmıştır.

Bu yılki *Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu* baskısı, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) çerçevesinde açlık ve beslenme yetersizliği olmayan bir dünyaya ulaşmak için kaydedilen ilerlemenin izlenmesinde yeni bir dönemin başlangıcını işaret ediyor. Spesifik olarak, rapor bundan böyle açlığın (SKH Hedefi 2.1) ve yanlış beslenmenin (SKH Hedefi 2.2) her şeklinin sona ermesi şeklindeki iki hedefe yönelik ilerlemeyi izleyecektir. Ayrıca, gıda güvenliğinin ve beslenmenin diğer Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nde sağlanan ilerlemelerle olan ilişkisi üzerine tematik analizlere de yer verecektir. Beslenme üzerine odaklanmayı da kapsayan geniş kapsamda UNICEF ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO), yıllık raporun hazırlanmasında FAO, IFAD ve WFP'nin geleneksel ortaklığına katıldı. Genişletilen ortaklığımızın, açlık ve her türlü kötü beslenmeyi sona erdirme ve bu kritik hedefe ulaşmak için daha entegre eylemlerde bulunma konusunda nelere ihtiyaç duyulduğu hakkında daha kapsamlı ve bütüncül bir anlayışla sonuçlanmasını umuyoruz.

Karşılaştığımız zorluklar önemlidir. Raporun 1. Bölümünde gösterildiği gibi endişe verici önemli bir bulgu da, uzun süren bir gerilemenin ardından, en son tahminlerin küresel açlığın 2016'da arttığını ve şimdi 815 milyon insanı etkilediğini göstermesidir. Dahası, hala on yıl önceki seviyelerin altında olmasına rağmen, 2016 yılında açlık çektiği tahmin edilen dünya nüfusunun yüzdesi de artmıştır. 2017 yılının başında Güney Sudan'da açıklanan kıtlık ve üç başka çevrede (kuzeydoğu Nijerya, Somali ve Yemen) açlık riskinin yüksek olduğuna ilişkin uyarılarla birlikte, dünyanın belirli bölgelerinde açlıktaki bu yeni artış ileri bir seviyeye ulaştı.

2016'da, gıda güvenliği durumu Sahra altı Afrika, Güneydoğu Asya ve Batı Asya'nın bazı kesimlerinde hızlı bir şekilde bozuldu. Bu, çatışma durumlarında, özellikle de çatışmanın gıda güvenliği etkilerinin kısmen El Niño'yla bağlantılı kuraklık ya da sel baskınıyla birleştiği durumlarda çok daha fazla göze çarpıyordu. Bununla birlikte, barışın daha fazla olduğu ortamlarda dahi gıda güvenliği koşullarının kötüleştiği; özellikle ekonomik durgunluğun döviz ve mali gelirleri tükettiği, hem ithalat kapasitesinde azalma hem de yoksul aileleri, artan yurt içi gıda fiyatlarından koruyan mali araçların azalması sebebiyle gıda erişimini etkilediği gözlemlenmiştir.

Yetersiz beslenmedeki artış eğilimi, hala düşmeye devam eden çocukların büyüme geriliği oranlarına henüz yansımamıştır. Bununla birlikte, dünyada hala 155 milyon bodur kalmış çocuk vardır. Bazı bölgelerde bodur çocuk seviyeleri halen kabul edilemeyecek kadar yüksektir ve mevcut eğilimler devam ederse 2030 yılına kadar çocukların büyüme geriliğini azaltma konusundaki SKH hedefine ulaşamayacaktır. Ayrıca, çocuklukta aşırı kilo ve obezite oranları çoğu bölgede ve yetişkinler için tüm bölgelerde artarken, aşırı zayıflık neredeyse 52 milyon (beş yaşın altındaki çocukların yüzde 8'i) çocuğun hayatını tehdit ediyor ve bütün bunlar ciddi bir endişe kaynağı olarak kötü beslenmenin çoklu yükünü vurguluyor.

Dünya açlığını azaltmada başarısız olunması, dünyanın birçok yerinde çatışma ve şiddet olaylarındaki artışla yakından ilişkilidir. Bu yılki raporun 2. Bölümü, çatışma ile gıda güvenliği ve beslenme arasındaki bağın daha net bir şekilde anlaşılmasını ve neden barışın sağlanması için açlığa karşı birlikte mücadele edilmesi gerektiğini göstermeyi amaçlıyor. Son on yılda çatışmaların sayısı çarpıcı şekilde arttı ve daha karmaşık ve takip edilmesi zor bir hal aldı. Gıda güvenliğinden yoksun ve beslenmesi yetersiz çocukların en yüksek oranlarının görüldüğü yerlerin bir kısmı çatışma altındaki çatışma altındaki ülkelerde bulunuyor. Bu durum, özellikle çatışmaların uzun sürdüğü ve hassas kurumları olan ülkelerde daha da endişe verici.

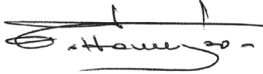
Bu, göz ardı etmeyi göze alamadığımız tehlike çanlarının çalmasına yol açtı: Gıda güvenliği ve beslenmeyi zayıflatan faktörleri tek tek ele almazsak, 2030 yılına kadar açlığı ve kötü beslenme-

nin tüm türlerini sona erdiremeyeceğiz. Bunun için barışçıl ve kapsayıcı toplumların güvenliğini sağlamak (SKH 16) gerekli bir şarttır.

2030 Gündemi'nin hedeflerine ulaşmak ve açlık, kötü beslenme ve yoksulluğun olmadığı bir dünyaya ulaşmak için her zamankinden daha uyumlu adımlar atmayı taahhüt ediyoruz ve bu konuda kararlıyız. Açlığa ve her türlü kötü beslenmeye son vermek iddialı bir hedeftir ancak ortak çabalarımızı güçlendirir ve pek çok insanı gıda güvenliğinden yoksun kılan, hayatlarını ve toplumlarının geleceğini tehdit eden sebepleri ortadan kaldırmak için çalışırsak, bu, ulaşabileceğimize kuvvetle inandığımız bir hedefdir. Çatışmaların, bu hedefe ulaşmanın önünde önemli bir zorluk olduğu ve herkes için kalıcı barış, gıda güvenliği ve beslenme için dayanıklılık oluşturmak üzere gerekli yatırımları yaparken, acil ihtiyaçları karşılayan çok sektörlü insani kalkınma ve barış stratejileri gerektireceği açıktır.

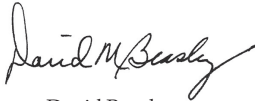
José Graziano da Silva
FAO Genel Direktörü

Gilbert F. Houngbo
IFAD Başkanı

Anthony Lake
UNICEF İcra Direktörü

David Beasley
WFP İcra Direktörü

Tedros Adhanom Ghebreyesus
Dünya Sağlık Örgütü Genel Direktörü

BUJUMBURA, BURUNDI

Kırsal tohum fuarında tohum alan bir kadın.

©FAO/Giulio Napolitano

BÖLÜM 1

2017'DE DÜNYA GENELİNDE GIDA GÜVENLİĞİ VE BESLENME

ANA MESAJLAR

- Yakın zamandaki gıda güvensizliğindeki artışın çoğu, iklimle ilişkili şoklar yüzünden daha da şiddetlenen çok sayıdaki çatışmada aranabilir.
- Yetersiz beslenmedeki artış eğilimi, bazı bölgelerde daha yavaş olsa da hala düşmeye devam eden, çocuklarda kronik kötü beslenme (büyüme geriliği) oranlarına yansımamıştır.
- Aşırı zayıflık, yaklaşık 52 milyon (yüzde 8) çocuğun yaşamını tehdit etmeye devam ediyor.
- Düşük ve orta gelirli ülkeler de dahil olmak üzere çocuklarda aşırı kilo ve erişkinlerde obezite artıyor.
- Dünya genelinde üreme çağındaki kadınların neredeyse üçte biri (% 33) anemiden muzdarip, anemi aynı zamanda birçok çocuğun beslenmesi ve sağlığını tehlikeye atıyor.

GENEL BAKIŞ

Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu 2017, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi (2030 Gündemi) ile belirlenen bir amaç olan açlık ve beslenme yetersizliği olmayan bir dünyaya ulaşma yolunda ilerlemenin izlenmesinde yeni bir dönemin başlangıcını işaret ediyor.

Bu rapor, herkes için gıdaya erişim (SKH Hedef 2.1) sağlamaya yönelik ilerlemeyi izlemektedir ve her türlü kötü beslenmeye son vermeyi amaçlamaktadır (SKH Hedef 2.2). İlk defa, bu yıllık raporda iki gıda güvensizliği kriteri verilmektedir. Açlığın derecesine ilişkin FAO'nun geleneksel göstergesi (yetersiz beslenme yaygınlığı (YBY)), şiddetli gıda güvensizliğinin yaygınlığı ile tamamlanmaktadır. Bu yaygınlık, Gıda Güvensizliği Deneyimi Ölçeği (GGDÖ) kullanılarak dünya genelindeki yetişkin bireylerden toplanan verilere dayanılarak tahmin edilmektedir. GGDÖ, kişilerin doğrudan mülakatlara dayalı olarak gıdaya erişim yeteneğini ölçen yeni bir araçtır. Buna ek olarak, rapor, SKH 2 çocuğun yetersiz beslenme göstergeleri (bodurluk, aşırı zayıflık ve fazla kilo) de dahil olmak üzere altı adet beslenme göstergesi eğilimini değerlendirmektedir.

Gelişmiş kapsamı göz önüne alındığında, FAO, IFAD ve WFP'nin bu raporu hazırlarken geleneksel ortaklığı, UNICEF ve WHO'nun bilgi ve uzmanlığını da katmak üzere genişletilmiştir.

UZUN SÜREN GERİLEMENİN ARDINDAN, DÜNYADA AÇLIK TEKRAR YÜKSELİŞE GEÇMİŞ GİBİ GÖRÜNÜYOR

2016'da dünyadaki beslenme yetersizliği yaşayan insan sayısı, her ne kadar 2030 yılı için tahmin edilen yaklaşık 900 milyondan daha az olsa da, 2015'teki 777 milyondan tahmini 815 milyona yükselmiştir. Yakın zamandaki artışı, büyük bir endişe kaynağıdır ve 2030'a kadar açlığa son verme yönündeki uluslararası taahhütlerin önünde önemli bir zorluk oluşturmaktadır.

Bu üzücü haber, bir ülkede kıtlığın ilan edildiği ve birkaç ülkede kriz düzeyinde gıda güvensizliği durumlarının kıtlığa dönüşme riski taşıdığı tespit edildiği bir yılda ortaya çıktı. Gıda güvenliği durumu Sahra Altı Afrika, Güneydoğu Asya ve Batı Asya'nın bazı kesimlerinde görünür bir şekilde kötüleşti. Bozulmalar, genellikle (kısmen El Nino fenomeniyle bağlantılı) kuraklık ya da seller ile birlikte çatışma durumlarında gözlemlenmiştir.

Yetersiz beslenmenin yaygınlığı (YBY)

En son YBY tahminleri, belirgin nüfus artışına rağmen, dünyadaki yetersiz beslenen insanların oranının 2000'deki yüzde 14.7'den 2013'te yüzde 10.8'e düştüğünü göstermektedir (Şekil 1). Bununla birlikte, bu düşüş hızı son zamanlarda önemli derecede yavaşlamış ve gerçekte 2013 ile 2015 yılları arasında durmuştur. FAO'nun 2016'ya ilişkin tahminleri, 2016'daki yetersiz beslenmenin küresel yaygınlığının fiilen % 11'e yükselmiş olabileceğini ve 2012'de ulaşılan seviyeye geri döndüğünü işaret ediyor ve son on yılda kaydedilen düşüş eğiliminin tersine döndüğünü gösteriyor.

Dünyadaki kronik gıda yoksunluğundan etkilenen mutlak insan sayısı 2014 yılında yükselmeye başladı. 2015 yılında 775 milyondan 777 milyona yükseldi ve 2016'da 815 milyona yükseldiği tahmin ediliyor. Sahra altı Afrika, YBY'nin en yüksek olduğu bölge olmakla birlikte 2016 yılında nüfusun yüzde 22.7'sini etkilemektedir. Durum, nüfusun üçte birinin beslenme yetersizliğinin olduğu tahmin edilen Doğu Afrika'da özellikle acildir.

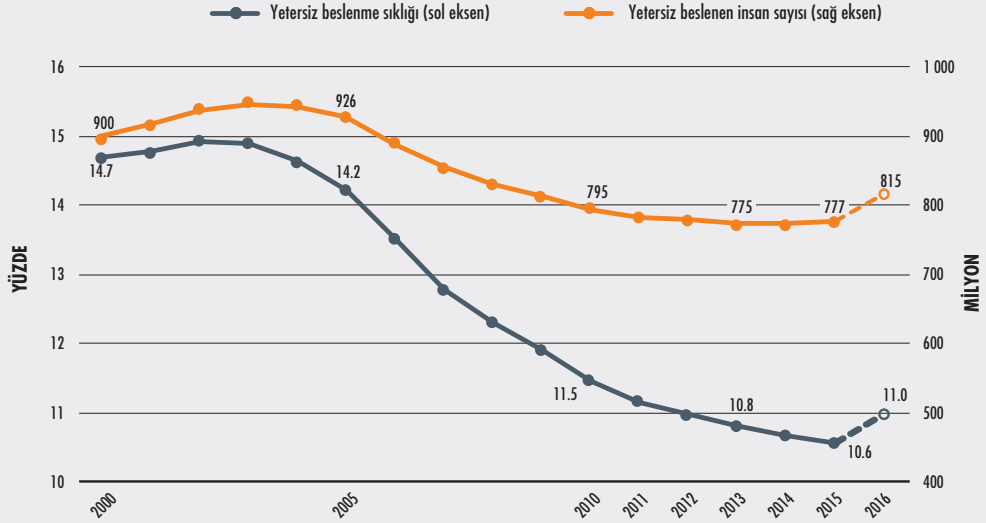
Kısmen nüfus büyüklüğüne bağlı olarak, yetersiz beslenen insanların sayısının en büyük olduğu yer Asya'dır. FAO, 2016'da Asya'da neredeyse 520 milyon, Afrika'da 243 milyondan fazla ve Latin Amerika ve Karayipler'de 42 milyondan fazla kişinin yeterli gıda enerjisi erişimi olmadığını tahmin ediyor (Şekil 2).

**SAHRA ALTI AFRIKA,
YETERSİZ BESLENME
YAYGINLIĞININ EN YÜKSEK
OLDUĞU BÖLGEDİR ve
2016 yılında nüfusun yüzde
22.7'sini etkilemektedir.
Durum, nüfusun üçte birinin
beslenme yetersizliğinin olduğu
tahmin edilen Doğu Afrika'da
özellikle acildir.**

Gıda Güvensizliği Deneyimi Ölçeği (GGDÖ)

GGDÖ, gıda güvenliği durumu hakkında yeni bir kanıt kaynağıdır. FAO tarafından 2014, 2015 ve 2016 yıllarında yaklaşık 150 ülkede toplanan veriler, dünyadaki on kişiden yaklaşık birinin (yüzde 9,3) şiddetli gıda güvensizliğinden muzdarip olduğunu ve bunun 689 milyon kişiye karşılık geldiğini ortaya koyuyor. Afrika, nüfusun yüzde 27.4'üne ulaşan şiddetli gıda güvensizliğinin en üst düzeyine sahiptir. Bu, 2016'da başka herhangi bir bölgeden neredeyse dört kat daha fazladır.

ŞEKİL 1 2014'TEN BU YANA YETERSİZ BESLENEN İNSAN SAYISI ARTIYOR VE 2016'DA YAKLAŞIK 815 MİLYONA ULAŞMIŞ BULUNUYOR

NOT: Dünyada yetersiz beslenme sıklığı ve yetersiz beslenen insan sayısı, 2010-2016. 2016 rakamları tahminleri yansıtmaktadır.
KAYNAK: FAO.

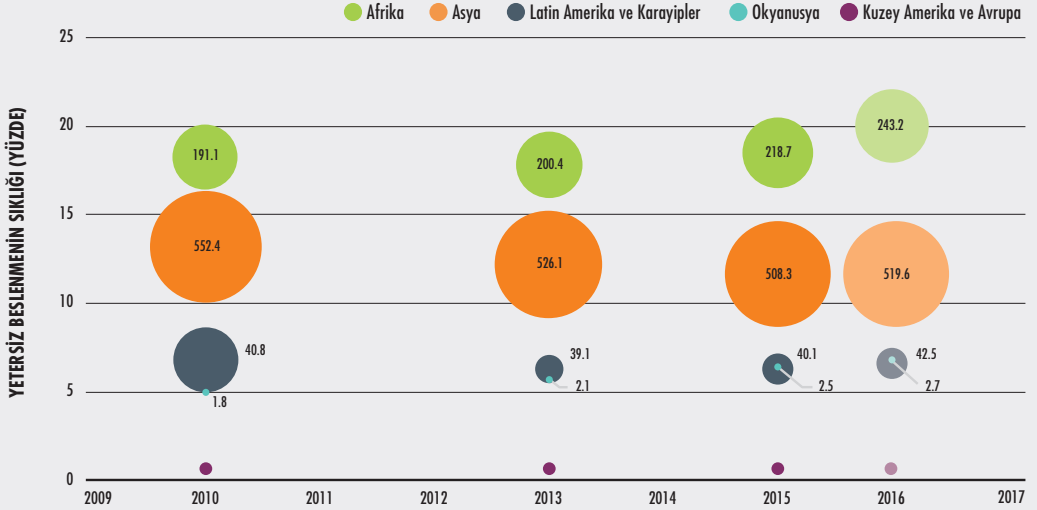
Aynı zamanda, 2014'ten 2016'ya neredeyse üç puanlık bir artışla, özellikle Sahra-altı Afrika da gıda güvensizliğinin arttığı bölgelerden biridir.

Latin Amerika'da üç yıllık dönemde daha fazla gıda güvensizliği görülürken, bahse konu oranı yüzde 4.7'den yüzde 6.4'e yükselmiştir. Asya'da şiddetli gıda güvensizliğinin sıklığı, esas olarak Orta Asya ve Güney Asya'da gözlenen azalmadan kaynaklı olarak, 2014-2016 yılları arasında hafif bir düşüşle yüzde 7,7'den yüzde 7,0'a gerilemiştir.

ÇOCUKLARDA YETERSİZ BESLENME DÜŞMEYE DEVAM EDİYOR, ANCAK AŞIRI KİLO VE OBEZİTE SEVİYELERİ ARTIYOR

Bununla birlikte, yetersiz beslenme konusundaki endişe doğuran eğilimler, beslenme sonuçlarına yansımamaktadır. Çeşitli kötü beslenme biçimlerine ilişkin kanıtlar, küresel ve bölgesel ortalamalara yansıyan çocuk bodurluğunun sıklığında azalmaya işaret etmektedir. Aynı zamanda, beş yaşın altındaki çocuklarda aşırı

ŞEKİL 2 YETERSİZ BESLENME AFRIKA'DA EN YÜKSEK SEVİYEDE; YETERSİZ BESLENEN İNSAN SAYISININ EN BÜYÜK OLDUĞU YER İSE ASYA

NOT: Yetersiz beslenme yaygınlığı ve yetersiz beslenen insanların sayılarının bölgelere göre karşılaştırılması. Dairelerin büyüklüğü, etiketlerde belirtildiği gibi, milyon olarak yetersiz beslenen insan sayısını temsil etmektedir. 2016 yılı rakamları öngörülen değerlerdir.

KAYNAK: FAO.

kilo, çoğu bölgede daha fazla sorun haline gelmekte ve yetişkinlerde obezite tüm bölgelerde yükselmeye devam etmektedir. Çocuklarda yetersiz beslenme ve erişkinlerde obezitenin aynı anda görüldüğü ülkelerde beslenme bozukluğunun birden fazla şekli birlikte bulunur.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 2, Hedef 2.2, BM'nin Beslenme Eylem On Yılı gibi 2030 yılına kadar "her türlü kötü beslenmeye" son verilmesini gerektiriyor. Kötü beslenme, aşırı beslenme yetersizliğinden obeziteye kadar değişiklik göstermektedir. Yaşam döngüsü boyunca, kötü beslenme gebelikten ergenliğe, erişkinliğe ve yaşlılığa kadar tüm nüfusu etkilemektedir. Kötü beslenme, makro besin maddeleri (karbonhidratlar, yağlar veya proteinler) veya

mikro besin maddeleri (vitaminler ve mineraler) eksikliklerinin bir yansıması olabilir. Gıdaya erişilebilirlik, yetersiz besin alımı ve/veya enfeksiyonun ani krizinden kaynaklanan akut veya sürekli periyotlarda kümülatif zararlı etkilerden dolayı kronik olabilir. Beslenme yetersizliği, aşırı kilo ve bunlarla ilişkili bulaşıcı olmayan hastalıklar birçok bölge, ülke ve hatta hanede bir arada varlığını sürdürmektedir. Dünyadaki tüm bölgelere etki eden çok sayıda kötü beslenme yükünü daha iyi anlamak için altı beslenme göstergesi açıklanmaktadır.

Beş yaşın altındaki çocuklarda bodurluk

Bodurluk, çocukların yaşlarına göre çok kısa olduğunun kanıtıdır ve bu da kronik bir yetersiz beslenme durumunun bir yansımasıdır.

Çocuklar iki yaşından önce bodur olduğunda hastalık riski daha yüksektir ve bodur çocukların daha sonraki çocukluk ve ergenlik dönemlerinde yeteri kadar beslenen çocuklara göre daha zayıf bilişsel beceriler ve öğrenme yetenekleri geliştirme olasılıkları daha yüksektir.

2016 yılı için yapılan son tahminlere göre, dünyada beş yaşın altındaki 155 milyon çocuk büyüme geriliğinden muzdariptir. Küresel olarak, bodurluk sıklığı 2005 ve 2016 yılları arasında yüzde 29,5'ten yüzde 22,9'a gerilemiştir. Bununla birlikte, mevcut eğilimlere göre, 2025 yılına kadar 130 milyon bodur çocuk olacaktır.

Bodurluğun başlıca belirleyicileri arasında: hamilelik ve emzirme öncesinde ve sırasında anne sağlığı ve beslenmesinden ödün verilmesi, yetersiz emzirme, bebekler ve küçük çocuklar için kötü beslenme uygulamaları ve yetersiz hijyen ve sanitasyon da dahil olmak üzere çocuklar için sağlıklı ortamlar bulunmaktadır.

Beş yaşın altındaki çocuklarda aşırı zayıflık

Çocuklukta aşırı zayıflık veya kişinin boyuna göre çok ince olması, kilo kaybına ve/veya yetersiz kilo almaya yol açan yeni ve akut bir süreci yansıtmaktadır. Aşırı zayıflık genellikle düşük doğum kilosu, yetersiz beslenme, yetersiz bakım uygulamaları ve enfeksiyonlardan kaynaklanmaktadır. Sonuç olarak artan hastalık ve ölüm riski nedeniyle kritik öneme sahiptir. 2016'da, beş yaşın altındaki çocukların yüzde 7,7'si (51,7 milyon) aşırı zayıflıktan etkilenmiştir. Yaklaşık 17 milyon çocuk şiddetli aşırı zayıflıktan muzdarip olmuştur.

Beş yaşın altındaki çocuklarda aşırı kilo

Aşırı kilolu çocukların, tip 2 diyabet, yüksek tansiyon, astım ve diğer solunum problemleri, uyku bozuklukları ve karaciğer hastalığı gibi ciddi

sağlık problemleri yaşama riski yüksektir. Çocuklukta aşırı kilo aynı zamanda obezite, beslenmeyle ilgili bulaşıcı olmayan hastalıklar, erken ölüm ve yetişkinlikte sakatlık riskini artırır.

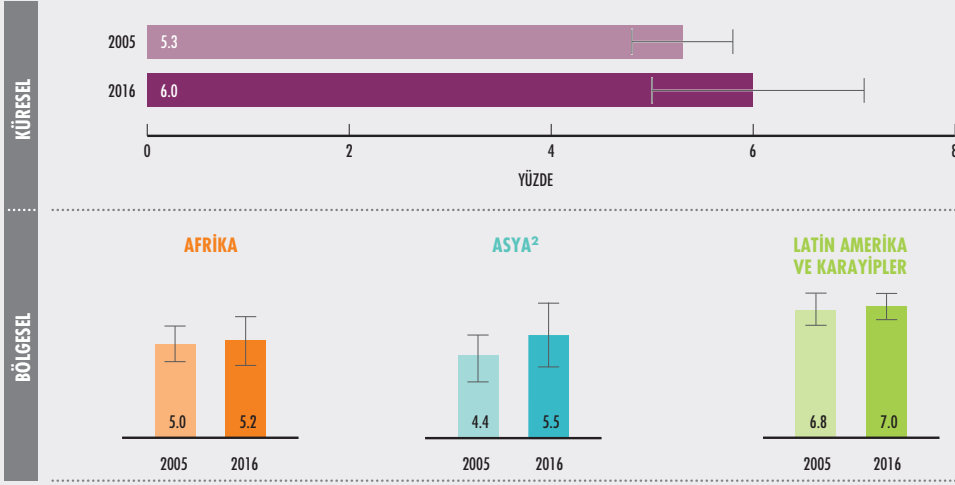
Obeziteyi ve aşırı kiloyu tersine çevirmek ciddi bir sorundur: bu sorunu önleme konusu vurgulanmalıdır. 2016 yılında dünya genelinde beş yaşın altındaki yaklaşık 41 milyon çocuk (yaklaşık yüzde 6) aşırı kilolu olarak kabul edilmiştir. (Şekil 6).

Yetişkinlerde obezite

Yetişkinlerde obezite, kardiyovasküler hastalık, diyabet ve bazı kanser tipleri de dahil olmak üzere bulaşıcı olmayan hastalıklar için önemli bir risk faktörüdür. Bulaşıcı olmayan hastalıklar dünya çapında önde gelen ölüm ve hastalık sebeplerini temsil etmekte ve sosyal eşitsizliklere neden olmaktadır. Obezitenin küresel düzeyde görülme sıklığı, 1980 ile 2014 yılları arasında iki katına çıkmıştır. 2014'te 600 milyondan fazla yetişkin obezdi. Bu rakam dünyanın yetişkin nüfusunun yaklaşık yüzde 13'üne karşılık gelmektedir. Görülme sıklığı kadınlar arasında (yüzde 15) erkeklerden (yüzde 11) daha yüksektir. Dünyanın çeşitli bölgelerinde (Şekil 7) çok farklı olmakla birlikte, problem, yetişkinlerin yüzde 28'inin obez olarak sınıflandırıldığı Kuzey Amerika, Avrupa ve Okyanusya'da en ciddidir. Asya'da yüzde 7 ve Afrika'da ise yüzde 11'dir. Latin Amerika ve Karayipler'de yetişkin nüfusun yaklaşık dörtte biri şu anda obez olarak kabul edilmektedir.

Üreme çağındaki kadınlarda anemi

Anemi, mikrobesein (demir, folat, riboflavin ve vitamin A ve B12) içeriği düşük bir beslenme düzeni, akut ve/veya kronik enfeksiyonlar (örn. sıtma, tüberküloz ve HIV), diğer kronik hastalıklar ve kanser veya kalıtsal genetik bozuklukların bir sonucu olabilir.

ŞEKİL 6 ÇOCUKLARDA AŞIRI KİLO HEMEN HEMEN TÜM BÖLGELERDE YÜKSELİŞE¹

¹ 2005 ve 2006 yılları arasındaki beş yaşın altındaki çocuklarda aşırı kilolu olma sıklığı.

² Japonya hariç Asya ve Doğu Asya.

KAYNAK: UNICEF/WHO/Dünya Bankası Grubu Ortak Çocuk Kötü Beslenme Tahminleri, 2017 baskısı.

Anemi, hem yetersiz beslenme hem de yetersiz sağlığın bir göstergesidir. Özellikle çocuklar ve kadınlar anemiye karşı savunmasızdır.

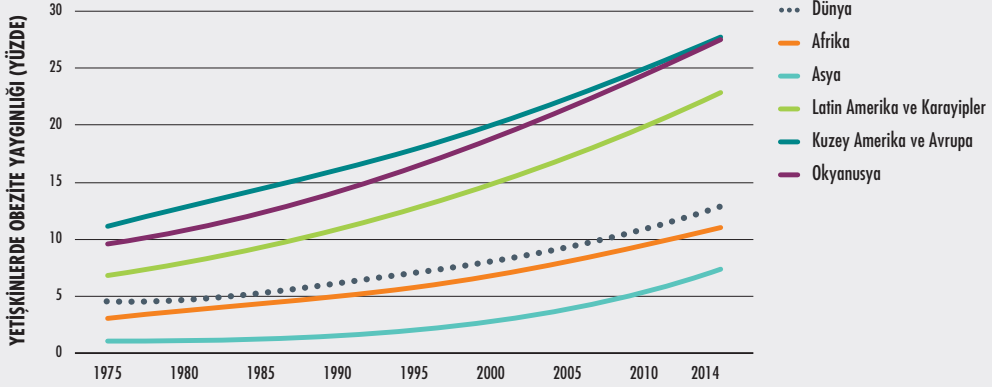
2016 için son tahminler, aneminin dünyadaki üreme çağındaki kadınların yüzde 33'ünü etkilediğini göstermektedir. Afrika ve Asya'da görülme sıklığı en yüksek düzeyde olup yüzde 35'in üzerindedir. Anemi görülme sıklığı, Kuzey Amerika ve Avrupa ile Okyanusya'da (yüzde 20'nin altında) en düşük düzeydedir.

Altı aylıktan küçük bebekler için özel emzirme

Anne sütü, çocuğun fiziksel ve bilişsel gelişiminde gerekli olan, yeri doldurulamayan beslenme

imkânı sağladığı için çocukların sağ kalması ve gelişiminin temel taşlarından biridir. Emzirme, çocuk ölümlerini azaltmaya, beslenme durumunu iyileştirmeye, yaygın çocuk hastalıklarını ve bulaşıcı olmayan hastalıkları önlemeye ve gelişim ve öğrenmeyi geliştirmeye yardımcı olur. Emzirme, çocukların hayatta kalması için tek başına ve en büyük etkiyle önleyici müdahale olarak düşünülmektedir.

2016 yılında küresel olarak altı aydan küçük bebeklerin yüzde 43'ü yalnızca emzirilerek beslenmiştir ve bu oran 2005 yılında yüzde 36 daha fazla idi. Sadece emzirmenin en yaygın olduğu yerler Güney Asya (yüzde 59) ve Doğu Afrika'dır (yüzde 57). Latin Amerika ve Karayip-

ŞEKİL 7 YETİŞKİNLERDE OBEZİTE HER GEÇEN YIL HIZLA ARTIYOR

NOT: 18 yaş ve üzeri yetişkinlerde obezite yaygınlığı, 1975-2014.

KAYNAK: WHO/NCD-RisC ve WHO Küresel Sağlık Gözlemevi Veri Havuzu

ler'de (yüzde 33), Doğu Asya'da (yüzde 28), Batı Afrika'da (yüzde 25) ve Batı Asya'da (yüzde 21) çok daha düşüktür.

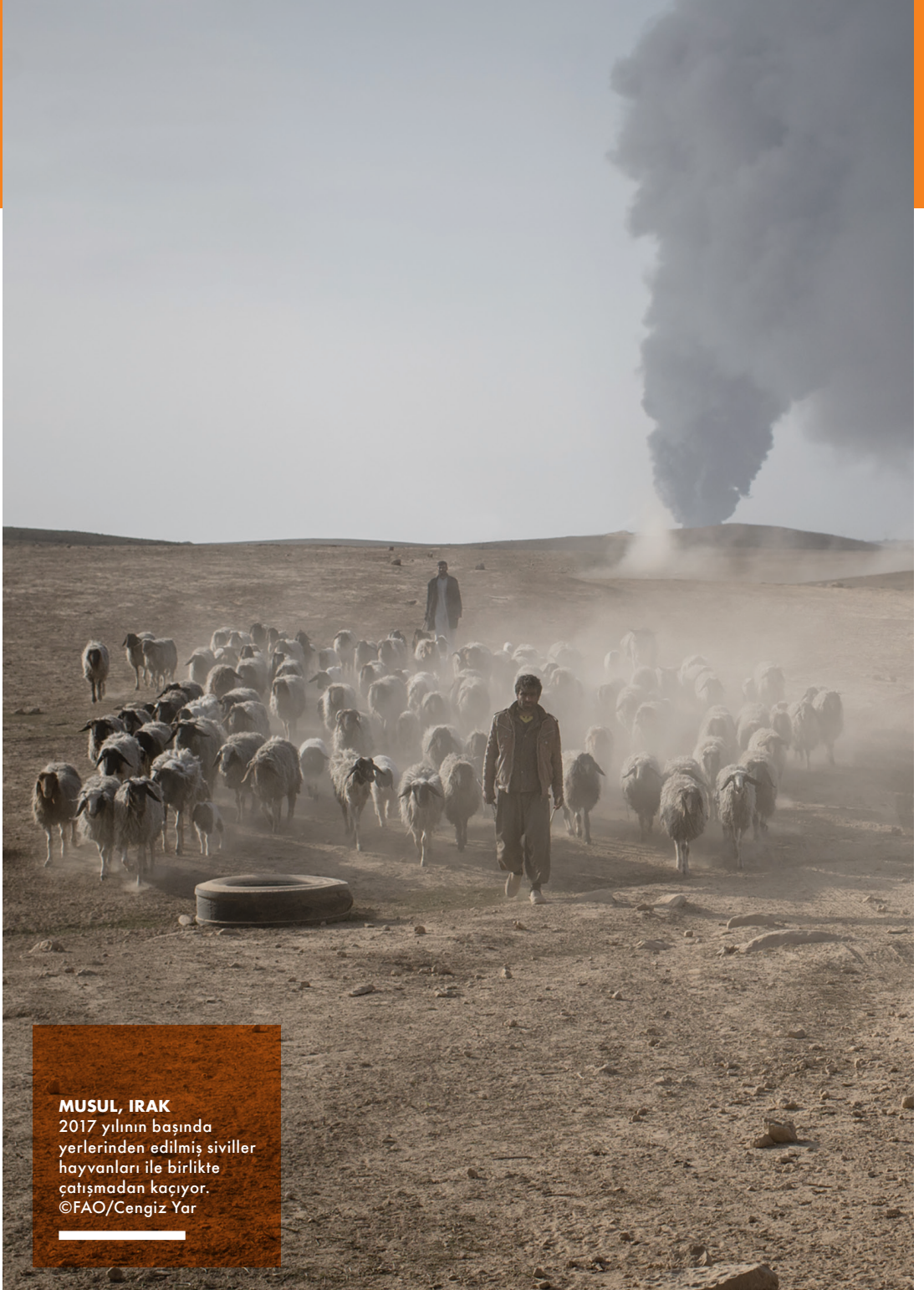
İLERLEME YAVAŞLADI, YENİ ENDİŞELER ORTAYA ÇIKTI

Gıda güvensizliği ve kötü beslenme konusundaki bu eğilimlerin arkasındaki etkenler ülkeden ülkeye ve hatta ülkelerin kendi içinde bile farklılık göstermektedir. Gıda sistemleri ve beslenme biçimleri değişiyor. Büyük şirketler giderek pazarlara hakim olurken, işlenmiş gıdalar daha kolay erişilebilir hale gelmekte ve geleneksel gıdalar ve yeme alışkanlıklarının yerini almaktadır. Kısmen iklim değişikliği ile bağlantılı olarak hava ile ilgili olaylar birçok ülkede gıda mevcudiyetini etkilemiş ve gıda güvensizliğinde artışa etkide bulunmuştur. Petrol ve diğer birincil mal ihracatı gelirlerine

aşırı bağımlı ülkelerdeki ekonomik durgunluklar da insanların gıda mevcudiyetini ve/veya gıda ürünlerine erişim imkanını azalttı.

Kötü beslenme, yalnızca yeterli, besleyici ve güvenli gıdaya erişim olmamasının bir sonucu değildir. Aynı zamanda, kaliteli sağlık, eğitim, içme suyu, sağlık ve hijyen gibi kaynaklara ve hizmetlere yetersiz erişime ilişkin bir dizi bağlantılı faktörden kaynaklanmaktadır. Yoksul kadınlar genellikle kaynaklara ve hizmetlere erişmek için başka engeller ile karşı karşıya kalmaktadır.

Gıda güvensizliği ve yetersiz beslenmenin giderek daha önemli bir diğer nedeni çatışmalardır. Çatışma ve şiddetten etkilenen ülkelerde yaşayan insanlar, özellikle de uzayan çatışma ve zayıf kurumların olduğu ülkelerde, gıda güvensizliği ve beslenme yetersizliğiyle karşılaşma eğilimi göstermektedirler.

MUSUL, IRAK

2017 yılının başında
yerlerinden edilmiş siviller
hayvanları ile birlikte
çatışmadan kaçıyor.
©FAO/Cengiz Yar

BÖLÜM 2

ÇATIŞMA, GIDA GÜVENLİĞİ VE BESLENME: SÜRDÜRÜLEBİLİR BARIŞIN ŞARTI

ANA MESAJLAR

→ Kronik gıda güvensizliği ve beslenme yetersizliği ile karşılaşanların büyük çoğunluğu çatışmalardan etkilenen ülkelerde yaşıyor: Tahmini 815 milyon yetersiz beslenen insandan 489 milyonu ve tahmini 155 milyon bodur çocuktan 122 milyonu çatışmalardan etkilenen ülkelerde yaşıyor.

→ Son on yılda, çatışmalar sayı ve karmaşıklık olarak arttı ve 2030'da açlığa son verme çabalarını engelledi.

→ Çatışmaların zayıf kurumsal kapasite ve/veya iklimle ilişkili olumsuz olaylar nedeniyle uzadığı ve katlandığı durumlarda, açlık ve yetersiz beslenme önemli oranda daha kötüdür.

→ Gıda güvenliğini ve beslenmeyi iyileştirmeyi amaçlayan ve doğru zamanda yapılan çatışma duyarlı müdahaleler barışın devam etmesine katkıda bulunabilir.

→ Gıda güvensizliği, özellikle eşitsizliklerin hakim olduğu ve zayıf kurumların olduğu durumlarda, şiddet ve istikrarsızlık için bir tetikleyici olabilir.

GENEL BAKIŞ

Bu yılın *Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu*'nun 2. kısmı, çatışmanın gıda güvenliği ve beslenmeyi nasıl etkilediğine ve gıda güvenliği koşullarındaki bozulmaların, özellikle de diğer etkenlerle birleştiğinde çatışmayı nasıl şiddetlendirdiği hususundaki kanıtları gözden geçirmektedir. Buna ek olarak, gıda güvenliğine ve beslenmeye yönelik çatışma duyarlı yaklaşımların barışın sürdürülmesi ve çatışmaların önlenmesinde hayati bir katkı sağlayabileceğini araştırmaktadır.

NEDEN ÇATIŞMA, GIDA GÜVENLİĞİ VE BESLENME ARASINDAKİ BAĞLANTIYA ODAKLANMALI?

2017 başlarında Güney Sudan'da kıtlık olduğu ilan edilmiş ve Kuzeydoğu Nijerya, Somali ve Yemen'de açlık riski yüksek tehditler için uyarılar yapılmıştır. Çatışma ve iç savaş, gıda krizlerine maruz kalan diğer birçok ülkede olduğu gibi, tüm bu durumlarda ortak paydadır. Dahası, FAO şu anda 19 ülkeyi uzun süren bir kriz sınıflandırmasına dahil etmektedir. 19 ülkenin tamamı şu anda tam anlamıyla gıda üretimini ve geçim kaynaklarını ciddi şekilde etkileyen uzun süreli kuraklık gibi olumsuz iklim olaylarıyla birleşen çatışma ve şiddetten etkileniyor.

Çatışma altındaki ülkelerde yaşayan insanların gıda güvensizliği ve yetersiz beslenme ihtimali yüksektir. Bölüm 1'de belirtildiği üzere,

KUTU 7 GÜNEY SUDAN - TARIM, GIDA SİSTEMLERİ VE HALK SAĞLIĞI KRİZİ

Güney Sudan'ın bağımsızlığını kazanmasından iki buçuk yıl sonra Aralık 2013'te Büyük Yukarı Nil Bölgesi'nde büyük çaplı şiddet patlak vermiş ve 2016'da Büyük Equatoria ve Batı Bahr el Ghazal'a yayılmıştır.

Sürmekte olan çatışma, gıda güvensizliğinin aşırı derecede artmasına neden oldu ve kıtlık Şubat 2017'de Büyük Üst Birlik Devleti'nin bir bölümünde ilan edildi. Şu an 4.9 milyondan fazla insan (nüfusun yüzde 42'sinden fazlası) gıda güvencesinden yoksun durumda. Müdahale edilmezse, bu sayı 2017'de 5.5 milyona yükselecek.

Silahlı çatışma ve toplumsal şiddet, kırsal geçim kaynaklarını tahrip ediyor, varlıkları yok ediyor, yoksulluğu derinleştiriyor ve milyonlarca insanın savunmasızlığını artırıyor. Tarımsal üretim ve gıda sistemleri kesintiye uğramış, hayvancılık üretimi önemli ölçüde azalmış ve şiddetin, tahıl üreticisi Equatoria üretim alanlarına yayılması mahsulü ciddi şekilde etkiliyor. Şiddet, pazara erişimi sınırlıyor ve ticaret akışlarını engelliyor. Bu da hayvan üreticilerini, tüketicileri ve tüccarları da etkiliyor.

Kıtlığın neden olduğu enflasyon, paradaki devalüasyon ve büyük ticaret yollarındaki güvensizlik nedeniyle ve ulaşım maliyetlerinin yüksek olmasından dolayı fiyatlarda yaşanan enflasyon, gıdaya erişimin önünde engel oluşturmıştır. Yıllık enflasyon oranı Ekim 2016'da yüzde 836'ya kadar yükselerek zirve yaptı. En kötü etkilenmiş bölgelerde, ticaret ambargoları ve güvenlik tehditleri ile insanlar gıda veya sağlık hizmetlerine erişimi olmayan bataklıklar içinde bırakılmış, gıda bir savaş silahı olarak kullanılmıştır. Savaşan gruplar kasıtlı olarak acil gıda yardımlarını engellediği, yardım kamyonlarını ele geçirdiği ve yardım görevlilerini öldürdüğü için en kötü etkilenen alanlarda insani yardıma erişim sınırlıdır. Şiddete karşı sivillerin korunmaması, 1.9 milyon kişinin yerlerinden edilmesine ve geçim kaynaklarını kaybeden ve hayatta kalmak için desteğe muhtaç 1.26 milyondan fazla mültecinin oluşmasına yol açtı.

FAO'nun 2016 yılı için yaptığı son tahminler, dünyada 815 milyon insanın veya dokuz kişiden birinin yetersiz beslenmesine işaret ediyor. Bunların çoğunluğu (489 milyon) çatışma, şiddet ve kırılganlıkla mücadele eden ülkelerde yaşamaktadır. Burada yetersiz beslenme sıklığı çatışmalardan etkilenmeyen ülkelere kıyasla daha yüksektir.

Çatışma ve şiddet, milyonlarca insanın yerlerinden edilmesine ve ev sahibi topluluklarda gıda güvensizliğine ve bu güvensizliğin sürmesine neden olmuştur. Örneğin, Suriye Arap

Cumhuriyeti'ndeki iç savaş, 6 milyonun üzerinde insanın evlerini bırakarak ülkenin diğer yerlerine, 5 milyona yakını ise komşu ülkelere kaçmasına neden olmuştur. Yerlerinden edilen insanlar bugün ortalama 17 yıldan fazla bir zamandır kamplarda veya ev sahibi topluluklarda bulunuyor.

2030 Gündemi: Çatışmaya duyarlı yaklaşımlarla ilerleme kaydetme

Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi, sürdürülebilir kalkınma ve barış arasında

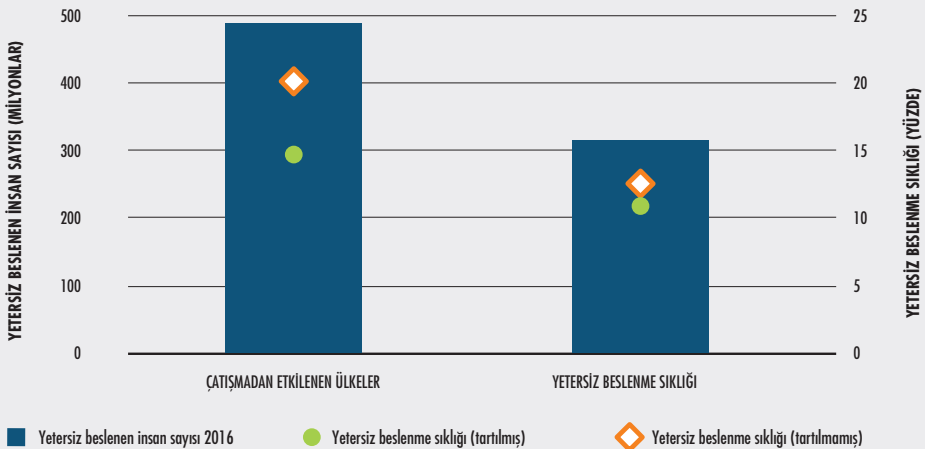
KUTU 8 YEMEN - ÇATIŞMA, EKONOMİK ÇÖKÜŞ VE KIRSAL VE KENTSEL GEÇİM KAYNAKLARININ TAHRİP EDİLMESİ

Mart 2017 itibarıyla, tahminen 17 milyon insan ciddi şekilde gıda güvenliğinden yoksun yaşıyor ve acil insani yardıma ihtiyaç duyuyor. Bu, tüm nüfusun yüzde 60'ını temsil ediyor ve Haziran 2016'dan yüzde 20 ve Haziran 2015'ten yüzde 47 artış anlamına geliyor. Çocuklarda kronik yetersiz beslenme (bodurluk) uzun süredir ciddi bir sorun olmuştur, ancak son üç yılda akut yetersiz beslenme (aşırı zayıflık) zirveye ulaşmıştır.

Belirsizlikler barındıran ve bankacılık sisteminin olası çöküşü için tehdit yaratan, çatışmaya dayalı kamu sektörü krizi tırmanmaya devam ediyor. Hükümetin maaşları ödeyememesi, ekonomik çöküşü hızlandırmakta ve ülkenin büyük kesimlerini şiddetli gıda güvensizliği ve yoksulluğun yıkıcı girdabına sokmaktadır.

Beslenme durumu, sağlık sistemi ve altyapısının çarpıcı çöküşü; 2016 yılında birkaç bölgeyi etkileyen ve 2017 yılına kadar devam eden kolera salgınları ve diğer salgınlar; emniyet ağlarının ve hükümet maaşlarının kaybedilmesi nedeniyle tasarrufların tükenmesi; sıkıntılı geçim stratejileri; hem fiziksel hem de ekonomik açıdan gıdaya erişim imkanının azalması nedeniyle ağırlaştırılmıştır.

ŞEKİL 14 KRONİK OLARAK GIDA GÜVENLİĞİNDEN YOKSUN İNSANLARIN ÇOĞUNLUĞU ÇATIŞMALARDAN ETKİLENEN ÜLKELERDE YAŞIYOR

NOT: Çatışma olan ve olmayan düşük ve orta gelirli ülkelerde yetersiz beslenmenin sıklığı ve sayısı, 2016.

KAYNAK: Çatışmalardan etkilenen ve etkilenmeyen ülkelerin sınıflandırılması için UCDP; Yetersiz beslenme sıklığı verileri için FAO.

KUTU 10 LÜBNAN - SURIYELİ MÜLTECİLERE EV SAHİPLİĞİ YAPAN ÜLKELERDEKİ EKONOMİK SIKINTI VE HALK SAĞLIĞI SORUNLARI

Suriye Arap Cumhuriyeti'ndeki kriz, ekonomik yavaşlama yaşayan ve 1.5 milyondan fazla mültecinin gelişiyle baş etmek zorunda kalan Lübnan üzerinde çok büyük bir etkiye sahiptir. Ekonomik yavaşlama; güvensizliğin artması, ticaret yollarının bozulması ve yatırımcılar ve tüketiciler arasında güvenin azalması sonucunda ortaya çıkmaktadır. İhracat ve doğrudan yabancı yatırımlar 2013-2014 yılları arasında yüzde 25 oranında, krizin başlamasından bu yana turizm ise yüzde 60 oranında geriledi.

Mülteci akını özellikle konut ve işgücü piyasalarında ve kamu hizmetlerinin kalitesinde ve bulunabilirliğinde hissedildi. İşgücü arzı yüzde 50, devlet okul öğrencilerinin sayısı ise yüzde 30-35 oranında arttı. Halk sağlığı hizmetlerine yönelik talep de arttı.

Kriz, yalnızca, vasıfsız işgücü ve kamu hizmetlerindeki aşırı yoğunluk için artan rekabet nedeniyle değil, aynı zamanda mültecilerin yarısının bölgelerin en yoksul üçte birinde yaşamasından dolayı da, halihazırda savunmasız olan hane halkı üzerinde orantısız bir etkiye sahiptir. Yoksul olanlar daha da yoksullaşacak ve gıda güvenliği ve beslenme üzerine olumsuz etkiler beklenecektir.

açık bir ilişki kurar ve çatışmayı önleme, hafifletme, çözüm ve iyileşme konusunda geliştirilmiş işbirliği ile dönüştürücü bir yaklaşım çağrısında bulunur. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin evrenselliği, genişliği ve bölünmezliği, çatışmalardan etkilenen ortamlarda gıda güvenliği ve beslenme konularında önemli etkilere sahiptir.

Çatışmaların değişen manzarası: Gıda güvenliği ve beslenmeye etkileri

Son yıllarda savaşların sıklığı 2005 yılında tüm zamanların en düşük seviyesine düşerek azalmış olsa da, son zamanlarda şiddetli çatışmaların ve çatışmaya bağlı ölümlerin sayısı artmıştır.

İç çatışmaların veya devletler arası çatışmaların neden olduğu çatışmaların ve yerlerinden edilmiş insanların sayısı, mevcut eğilimlerin önümüzdeki yıllarda devam etmesinin muhtemel olduğunun iki endişe verici işaretidir.

Şiddetli çatışmalar 2010'dan bu yana çarpıcı bir biçimde arttı ve halen en yüksek seviyededir (Şekil 12). Bunlardan hükümet ya da devlet olmayan iki organize silahlı grup arasındaki çatışmalar, 2010 yılından bu yana yüzde 125 oranında artarak diğer tüm çatışma türlerini geride bıraktı.

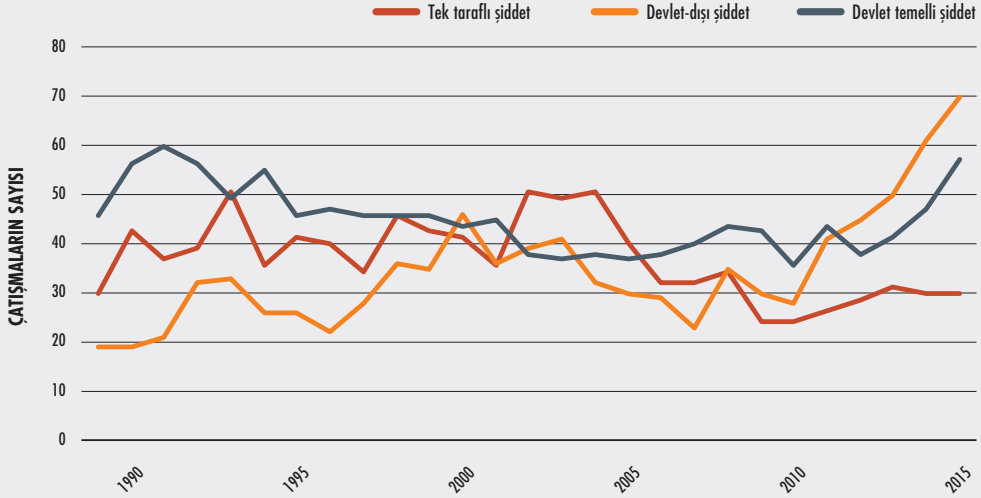
Aynı dönemde devlet temelli çatışma da yüzde 60'ın üzerine çıktı.

İÇ SAVAŞLAR VEYA İÇ ÇATIŞMALAR bugün devletler arasındaki veya dış çatışmaların sayısını aşıyor.

İç savaşlar veya iç çatışmalar bugün devletler arasındaki veya dış çatışmaların sayısını aşıyor. Başka bir deyişle, ülkeler arasındaki çatışmalardan ülkeler içindeki çatışmalara bir kayma oldu. Bununla birlikte, bu eğilim, uluslararasılaşan iç çatışmaların sayısının açık ve belirgin bir şekilde artmasıyla nitelendirilmektedir.

Yerlerinden edilmiş insanların yoğun dış akışıyla birleşince, dış uluslararası aktörle-

ŞEKİL 12 2010'DAN BU YANA ÇATIŞMALARIN SAYISINDAKİ BELİRGİN ARTIŞ

KAYNAK: Uppsala Çatışma Verileri Programı (UCDP)

rin devlet çatışmalarına girmesi, devlet içi çatışmaların dahi karantinaya alınamayacağını, bunun da yankılarının sınırlar ve hatta kıtalar karşısında hissedildiğini gösteriyor. Benzer şekilde, çatışmaların tetiklediği gıda güvensizliğinin etkileri artık belirli ülkeler veya bölgelerle sınırlı değildir. Bu etkiler artık küreselleşmiştir.

ÇATIŞMA, GIDA GÜVENLİĞİNİ VE BESLENMEYİ NASIL ETKİLİYOR?

Çatışma genellikle açlık ve gıda krizlerinin önde gelen nedenidir. Sadece 2016'da, şiddetli çatışmaların ve sivillerin güvensizliğinin ge-

niş kapsamlı etkileri 13 ülkede şiddetli gıda güvensizliği seviyesinde olan ve acil insani yardıma ihtiyaç duyan 63 milyondan fazla kişiye yansımıştır.

Basit bir ilişki kurulduğunda, çatışmalardan etkilenen ülkelerde yüksek düzeyde kronik ve şiddetli gıda güvensizliği ve yetersiz beslenme olduğunu göstermektedir. 2016'da, çatışmalardan etkilenen ülkelerdeki yetersiz beslenme sıklığı çatışmalardan etkilenmeyen ülkelere neredeyse yüzde sekiz puan daha yüksekti (Şekil 14). Bu fark, beslenme yetersizliği olan çocuklarda daha da belirgindir. Beş yaşın altındaki yaklaşık 220 milyon ya da yüzde 75 oranında bodur çocuk çatışmalardan etkile-

TABLO 4 2016'DAKI GIDA KRİZİ DURUMLARIYLA İLGİLİ ÇATIŞMA VE İKLİMLE İLİŞKİLİ ŞOKLAR

Ülke	Gıda güvenliği üzerindeki iklim/ havanın temel olumsuz etkisi	Gıda güvenliğinden yoksun insanların sayısı (IPC/CH faz 3+) milyon
Afganistan	Sel baskını, kış aylarındaki heyelanlar; Ghor eyaletindeki kuraklık	8.5
Burundi	El-Niño fenomeni	2.3
Orta Afrika Cumhuriyeti	Yerel taşkınlar	2.0
Kongo Demokratik Cumhuriyeti	El-Niño fenomeni	5.9
Irak*	Kuraklık	1.5
Somali	El Niño ile ilgili kuraklık	2.9
Güney Sudan	Kuraklık ve sel baskını	4.9
Sudan	El-Niño fenomeni	4.4
Suriye Arap Cumhuriyeti*	Halep, Idlib ve Humus'ta kuraklık	7.0
Yemen	Sel, şiddetli yağışlar ve tropik siklonlar	14.1
Toplam		53.5

NOT: Yıldızla işaretlenmiş ülkeler için gıda güvenliğinden yoksun nüfus rakamları hükümet, Gıda Güvenliği Grubu (HNO veya HRP) veya WFP-CARI tarafından rapor edilmektedir; Güney Sudan ve Somali verileri 2016 yılı verileri kullanılarak 2017 yılı Ocak ve Şubat aylarında gerçekleştirilen IPC analizlerine atıfta bulunmaktadır.

KAYNAK: Gıda Güvenliği Bilgi Ağı (FSIN). 2017 Gıda Krizi Küresel Raporu 2017. Roma.

nen ülkelerde yaşıyor; çatışma altında olan ve olmayan ülkeler arasındaki ortalama yaygınlık farkı ise dokuz puanın üzerinde.

Şiddetli gıda güvensizliği ve kötü beslenme problemleri, kuraklık ve sel gibi doğal tehlikelerin çatışmaların sonuçlarıyla birleştiği yerlerde büyüme eğilimindedir (Tablo 4). İklim değişikliği, sadece gıda güvensizliği ve beslenme sorunlarını büyütmeyle kalmayıp çatışmaya, uzun süren krize ve kırılmanın devam etmesine de katkıda bulunabileceği için çatışma ve

iklim ile ilgili doğal afetlerin yaşanması iklim değişikliği ile birlikte artacaktır.

Ekonomik üretim, ticaret ve kamu maliyesine olan etkiler

Çatışmalar, derin ekonomik durgunluklara, enflasyonun yükselmesine ve mali durumun bozulmasına sebep olabilir ve geçim kaynaklarını etkileyebilir ve müdahale kapasitesinin zayıflamasına neden olabilir. 20 ülkede yürütülen yeni bir araştırma, silahlı çatışmanın

KUTU 11 DOĞU AFRİKA'DA HAYVAN GÜTME - GELENEKSEL SİSTEMLERİN ÇÖKMESİ VE ÇEVRESEL BOZULMA

Uzun süren ve tekrarlayan çatışmalar Etiyopya, Kenya ve Uganda'da etkilenen hayvan sahiplerinin otlatma kalıplarını değiştirerek dayanıklılık ve başa çıkma stratejilerini azalttı.

FAO, çatışmanın geleneksel sistemlerin çöküşüne etkisini ve bunun, çevresel bozulmayı nasıl etkilediğini ve hayvancılıkla ilgili geçim kaynaklarının uzun vadede uygulanabilirliğini baltaladığını belgeledi. Kenya'da, Kula Mawe'deki (Borana) önemli bilgi kaynakları, barış zamanlarında bile, Somalili veya Samburular tarafından düzenlenen baskınlar yüzünden hayvanların otlatma alanının 15 kilometrelik yarıçapla sınırlı olduğunu belirtti. Hayvanların sınırlı alanlarda yoğunlaştırılması aşırı otlatma ve çevrenin genel olarak bozulmasıyla sonuçlanır. Uganda'da, hayvan otlatanlar toplu bölgelerde yerleşmeye zorlanarak, aşırı otlatma ve ekolojik bozulmaya neden olmuşlardır. Bu da geçim kaynaklarını ve toplumun kuraklık ve diğer iklim ile ilgili felaketlerle başa çıkma becerilerini zayıflatmaktadır. Sıkışık yerleşimler, erozyona bağlı olarak toprak örtüsünün kaybolmasına neden olmaktadır. Topluluklar, çok sayıda insan ve hayvan nedeniyle kıtlıktan ve suyun aşırı kullanımından muzdariptir. Aşırı ekim ve topraklar üzerindeki aşırı baskı, toprak verimliliği, ormansızlaşma ve biyokütlelerin tükenmesine neden olmuştur. Bu çevresel bozulma; inşaat, yakacak odunu, ev içi kullanım için kömür yakma ve gelir üretmek için ağaç ve otları keserek daha da kötüleşti. Etiyopya'da, Borana, Garre, Guji ve Konso arasındaki şiddetli çatışmalar giderek yaygınlaştı. Yerel düzeyde meydana gelmesine rağmen, bu çatışmalar, Etiyopya'nın herhangi bir yerinde ve Kenya'daki sınır boyunca toplulukları ve müttefiklerini kapsayan ulusal ve hatta bölgesel boyutlara kadar uzanan karmaşık yasal, siyasi ve ekonomik dinamikleri içermektedir.

kişi başı GSYİH düzeyini ortalama yüzde 17,5 oranında düşürdüğünü gösteriyor.

Ekonomik daralmalar, kamu maliyesini tüketmekte, bu da toplumsal koruma mekanizmalarını azaltmakta ya da olağanüstü durumlarda tamamen bozmaktadır. Beslenme sonuçları açısından kritik önem taşıyan, temel sağlık hizmetleri, temiz ve güvenli suyun temin edilmesini de içeren temel sosyal hizmetleri de olumsuz etkileyebilirler. Çatışmalar, aynı zamanda ihraç kanallarını aksatabilir ve döviz kaynaklarını kurutabilir, ithalat kapasitesini sınırlayabilir ve ticari mal arzında sıkıntı ve enflasyonist baskıya neden olabilir.

Net gıda ithal eden ülkelerde, ithalatta aksaklıklar, piyasalarda gıdaların mevcudiyetinin azalmasına ve gıdaların hazırlanması için gerekli olan gıda dışı eşyaların (pişirme yakıtı gibi) bulunabilirliğini veya uygun fiyatta olma ihtimalini düşürüyor. Enflasyon, hane halkının yiyecek ihtiyacına önemli derecede olumsuz etkide bulunabilir; çünkü fiyat artışı hane halkının ihtiyaç duyduklarını satın almalarına engel olur.

ŞU ANDA, HER 113 KİŞİDEN BİRİ,
ya bir mültecidir, yerinden edilmiştir veya sığınma hakkı istemektedir.

ŞEKİL 18 2016'DA ÇATIŞMA VE BUNA BAĞLI GIDA KRİZLERİ 15 MİLYONDAN FAZLA KİŞİNİN GENİŞ ÇAPTA YERLERİNDEN EDİLMESİNE YOL AÇTI

YERLERİNDEN ETME ÇATIŞMALAR ÇOK SAYIDA İNSANI YERLERİNDEN ETTİ (İÇ/DIŞ)

	SURİYE ARAP CUMHURİYETİ 4.8M
	YEMEN 3.2M
	IRAK 3.1M
	GÜNEY SUDAN 3M
	KUZEYDOĞU NİJERYA 2.1M
	SOMALİ 2.1M

NOT: 2016'da altı büyük küresel gıda krizinde yaşanan çatışmalardan dolayı yerinden olmuş kişilerin sayısı (milyon).
KAYNAK: FSIN. 2017 Gıda Krizi Küresel Raporu 2017. Roma.

Tarım, gıda sistemleri ve kırsal geçim alanlarındaki etkiler

Çatışma durumundan etkilenen ülkelerdeki nüfusun ortalama yüzde 56'sı, geçim kaynaklarının büyük ölçüde tarıma bağımlı olduğu kırsal alanlarda yaşıyor. Uzun süren kriz bağlamlarında, kırsal alanlarda yaşayan nüfusun oranı ortalama yüzde 62 iken Burundi, Etiyopya ve Nijer gibi örneklerde yüzde 80'i aşabiliyor. Çatışmaların çoğu, ağırlıklı olarak

kırsal alanları ve nüfuslarını etkiler. Tarım, gıda sistemleri ve geçim kaynakları büyük ölçüde ve olumsuz etkilenir. Çatışmadan etkilenen birçok ülkede, nüfusun çoğunun gıda güvenliği için geçimlik tarım halen merkezdedir.

Yerinden edilmeler yoluyla etki

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne (UNHCR) göre, 2016 yılında dünyada 16 milyonu mülteci ve 36.4 milyonu ülke içinde yerlerinden edilmiş olmak üzere 64 milyon kişi yerlerinden edilmiştir. Zorla yerlerinden edilenlerin büyük bir kısmı Afrika, Yakın Doğu ve Güney Asya'daki gelişmekte olan ülkelerde yoğunlaşıyor. Dünyadaki mültecilerin yarısından fazlası çatışmalardan etkilenen ülkelere göç etmektedir. (Şekil 18).

Nüfuslarının yüzde 10'undan fazlası mülteci ya da yerinden edilmiş kişiler olarak sınıflandırılan dokuz ülke bulunmaktadır. Somali ve Güney Sudan nüfuslarının yüzde 20'sinden fazlasının ve Suriye Arap Cumhuriyeti'nin nüfusunun yüzde 60'tan fazlasının yerlerinden edildiği görülmektedir.

Savaş ve zulüm yükselmeye devam ettiği için dünya üzerindeki yerinden edilmiş insanlar bugüne kadarki en yüksek seviyesine ulaşmış durumda. Şu anda, her 113 kişiden biri, ya bir mülteci, yerinden edilmiştir veya sığınma hakkı istemektedir.

Doğrudan çatışmayla ilişkili yerinden edilmenin yanı sıra şiddetli çatışma, geçim kaynaklarının çökmesine ve nüfusun hayatta kalmak için göç etmesine neden olabilir. İnsanlar su, temizlik ve sağlık hizmetlerine potansiyel olarak erişilemeyen sağlıksız çevrelerde ve kalabalık barınaklarda yaşamak zorunda kaldıkça sıklıkla artan bir hastalık riski söz konusudur.

KUTU 14 KOLOMBİYA'DA DOĞAL KAYNAKLARIN VE TOPRAKLARIN TAHLİYESİ VE ELDEN ÇIKARILMASI

Kolombiya, beş yıldır devam eden ve toplam nüfusun yüzde 14'üne tekabül eden altı milyondan fazla insanın yerinden edildiği bir çatışmaya tanık oldu. Bu, silahlı gruplar tarafından kırsal alanların ele geçirilmesi, değerli doğal kaynaklar ve toprağın kontrol altına alınması ve bu kaynaklarla ilişkili kiralara el konulmasına yönelik sistematik boşaltma ve mülksüzleştirme stratejilerinin sonucuydu. Zorla yerinden etme stratejileri uyuşturucu kaçakçılığı ekonomisiyle ilişkilendirildi. Bu ekonominin büyümesi, güzergahlar üzerinde kontrol ve yasadışı mahsülleri yetiştirmek için toprakların kontrolünü gerektiriyor. Zorla yerinden etme ölçeği ve büyüklüğü, sadece silahlı çatışmaların temel etkisi değil, aynı zamanda gıda güvensizliğinin temel kaynağıdır. Etki, etnik topluluklar da dahil olmak üzere en çok en yoksul ve savunmasız nüfus tarafından hissedildi.

Kolombiya'daki çatışmanın ekonomik ve sosyal yansımaları hem kısa hem de uzun vadede etkiydi. İsyancıların boşaltma ve mülksüzleştirme stratejileri, öncelikle çiftçilerin ve kırsal hane halklarının yerlerinden edilmesine yol açarken, toprak mülkiyetini daha az sayıda kişinin kontrolünde yoğunlaştırıyor ve arazi kullanımında ve tarımsal üretimde sürekli değişime neden oluyordu (temel gıda mahsüllerinden, palmiye yağı ve koka yaprakları dahil olmak üzere endüstriyel kullanıma yönelik mahsüllere). Bu, yoksulluğu ve eşitsizliği, aynı zamanda gıda üretimini ve gıdaya erişimi etkiledi. 1980'den 2010'a kadar olan dönemde, yerinden edilmenin sonucu olarak 6,6 milyon hektarlık arazinin terk edildiği tahmin ediliyor. Etnik toplulukların toprakları dahil edildiğinde bu rakam daha da artacaktır. Mülksüzleştirme, çoğunlukla yoksul ve en savunmasız kırsal aileleri etkileyen küçük topraklar ve çiftliklerin etrafında gerçekleşti. Kolombiya'nın, toprak ve konut iadesini teşvik etmesini ve işletme sermayesine ve sermaye mallarına erişimi iyileştirmeyi de içeren, çatışmanın sonucu olarak yerinden olmuş ve kırsal nüfusların yaşadığı maddi kayıpları telafi etmesi kritik hale geldi.

Başa çıkma stratejileri, dayanıklılık ve toplumsal cinsiyet ve sosyal ağların rolü

Dayanıklılık, çatışmalarla baş etmek ve şokların ve gerginlik kaynaklarının gıda güvenliği ve beslenme üzerinde uzun süreli sonuçlara sahip olmasını engellemek için önemli bir kavramdır.

İnsanlar ilk önce, kısa süreli etkileri olan, mütevazı beslenme düzenlemeleri benimseme ve yemekleri atlama gibi, geri dönülebilen başa çıkma stratejilerine başvurur. Bununla birlikte, başa çıkma seçenekleri tükenmiş veya kaybolmuş ve gıda güvencesizliği kötüleşmiş-

ken, hane halkları daha az geri dönülebilen ve daha ağır bir başa çıkma biçimini temsil eden, örneğin hayvanların ya da tarım araçları gibi üretim varlıklarının ihtiyaçtan dolayı satışı gibi daha olağandışı ve zararlı stratejiler kullanmaya daha yatkındır. Şiddetli ve/veya kalıcı çatışma, sonuçta, başa çıkma mekanizmalarının çökmesine ve göç, yoksunluk ve olağanüstü durumlarda ölüm ve açlığa neden olabilir.

Çatışmalar toplumsal cinsiyet rollerini ve sosyal normları değiştirme eğilimindedir. Erkekler ve erkek çocuklar savaşmaya daha yatkındır ve zorla askeri gruplara dahil edilme ve

şiddet içeren erkeklik kavramlarını benimseme şeklinde daha fazla risk altındadırlar.

Erkeklerin çatışmanın parçası olması, kadınlara hane halkının geçiminin sağlanması, gıda, beslenme ve hane halkı üyelerinin sağlık bakımına erişim de dahil olmak üzere daha büyük bir sorumluluk yüklemektedir. Çatışma durumları genellikle çoğunlukla kadınları hedef alan cinsel şiddetin artması özelliği gösterir. Bu tür şiddet ve travma, yalnızca kadınlara doğrudan zarar vermekle kalmayıp aynı zamanda ailelerini destekleme yeteneklerini de etkilemektedir.

Kırsaldaki kadınlar genellikle kaynaklara ve gelirlere daha az erişmekte ve bu nedenle daha savunmasız hale gelir ve bu nedenle daha riskli başa çıkma stratejilerine başvurma olasılıkları daha yüksektir. Bu stratejiler sağlıklarını etkileyebilir, bu da hastalıkla birlikte gıda üretimi ve gıda hazırlama becerisinin azalması demektir ve tüm hane halkının gıda güvenliği açısından zararlıdır. Kriz durumlarında ve mülteciler arasında, bebek sahibi olma yaşındaki her beş kadından birinin gebe olma

ihtimali yüksektir. Sağlık sistemi aksadığında ve gıda güvenliği durumu bozulduğunda, çatışmalar bu kadınları ve bebeklerini daha fazla risk altına sokmaktadır.

GIDA GÜVENSİZLİĞİ VE YETERSİZ BESLENME ÇATIŞMAYI BAŞLATILIR MI?

Çatışmaları tetikleyen gıda güvensizliğinde değişiklikleri belirleyen itici ve hazırlayıcı faktörler

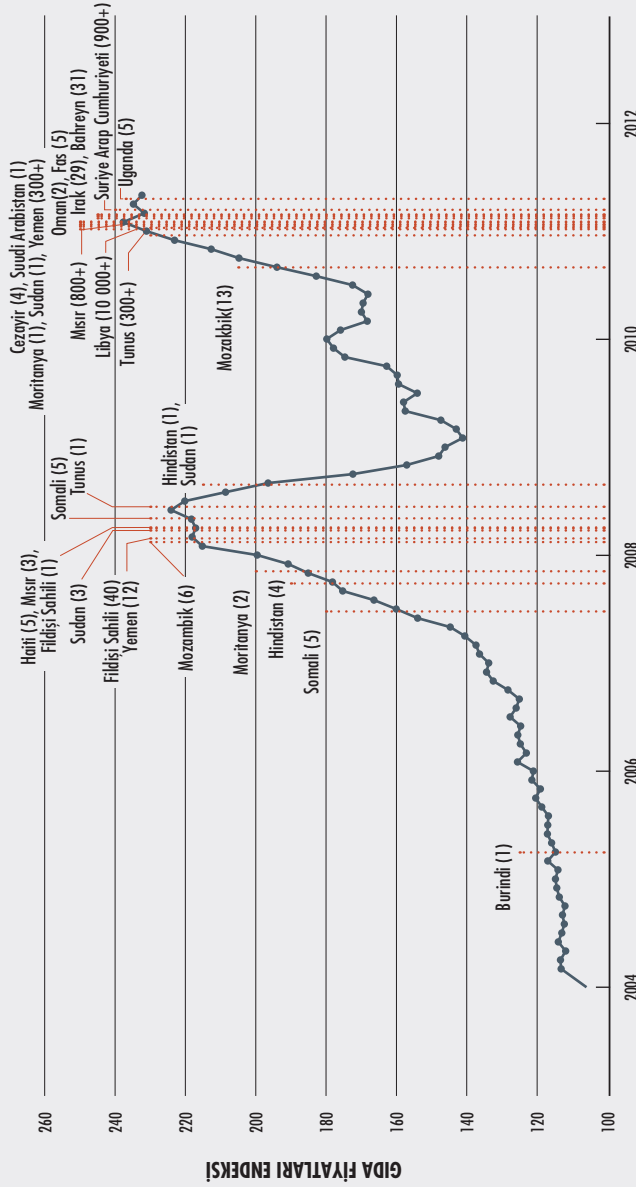
Gelir dağılımı, arazi ve diğer maddi malların adil olmayan dağılımı ile birlikte yoksulluk, açlık ve gıda güvensizliği, nüfusun sektörleri arasında öfke, umutsuzluk, adaletsizlik ve sosyal adalet eksikliği yaratabilir.

Bu tür mağduriyetler daha sonra şiddeti teşvik etme isteğiyle bireyler ve gruplar tarafından kötüye kullanılabilir. Daha önce de belirtildiği gibi, çatışma, özellikle de zayıf kurumsal tepki kapasiteleri (kırılganlık) ile uzadığı ve birleştiğinde gıda güvenliği ve beslenmeyi önemli ölçüde etkiler. Kırılgan kurumlar ve

KUTU 12 ARAP BAHARI VE GIDA FİYATLARINDAKİ KESKİN ARTIŞLAR

Birçok çalışma, 2010 sonlarında ve 2011 yılının başında, önce Tunus'ta, ardından da diğer Yakın Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde yapılan protestoları tetikleyen yüksek gıda fiyatlarını mağduriyetleri artıran muhtemel bir etken olarak tespit etti. Arap Baharı ülkelerinin tamamı net gıda ithalatçılarıdır. Bu da nüfusun 2008 ve 2011 yıllarındaki küresel gıda fiyatlarındaki yüksek artışlara karşı oldukça savunmasız olduğu anlamına gelir. Yüksek işsizlik seviyesiyle birlikte, bu, bölgede gıda güvensizliğini şiddetlendiren, geçim giderlerinde istikrarlı bir artışa ve yaşam standartlarında düşüşe yol açtı. 2007 yılından başlayarak yurtiçi gıda fiyatlarındaki keskin yükselişler, halkın gücünün yetmediği, hükümetlerin sübvansiyonlu gıdaları, konutları, kamu hizmetlerini ve yakıtlarını genellikle büyük bir kamu sektöründe istihdam ile birlikte sunduğu toplumsal sistemdeki çözülmeye katkıda bulundu.

ŞEKİL 20 GIDA FİYATLARINDAKİ ANI ARTIŞLAR 40'DAN FAZLA ÜLKEDE GIDA İSYANLARI VE PROTESTOLARINI TETİKLEDİ

NOT: FAO Gıda Malları Endeksinin Ocak 2004 ile Mayıs 2011 arasındaki süreye bağlılığı. Kırmızı noktalar dikey çizgiler, "gıda isyanları"nın başlangıç tarihlerine ve Kuzey Afrika'daki ve Yakın Doğu'daki büyük çaplı karşıtara bağlı protestolara karşılık gelir. Parantez içinde belirtilen genel ölü sayısı. Fiyat verileri, 2004 ile 2011 yılları arasındaki FAO Gıda Fiyat Endeksi'dir.

KAYNAK: M. Laaj, KZ Bertrand ve Y. Bar-Yam'dan uyarlanmıştır. 2011 Kuzey Afrika ve Orta Doğu'daki gıda krizleri ve siyasi istikrarsızlık. Cambridge, USA, New England Complex Systems Institute.

kötü yönetişim, benzer dış şokların neden bir ülkede şiddet üretebilirken bir başkasında üretmediğini açıklamaya yardımcı olur. Araştırmalar, 2007-08 gıda fiyatları krizleri sırasında, durumu kırılgan olarak görülen gelişmekte olan ülkelerde protesto gösterilerinin ortaya çıkma ihtimalinin çok daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Gıda fiyatlarında keskin artışlar

Çoğu yoksul insan, gelirlerinin yüzde 50'sinden fazlasını gıdaya harcarken, fiyatlardaki hafif bir artış bile refahı ciddi şekilde etkileyebilir. Protestolar, ayaklanmalar, şiddet ve savaş gibi toplumsal huzursuzlukların gıda fiyat artışına önemli derecede etki ettiğini gösteren giderek artan çok sayıda kanıt vardır.

Gıda-fiyat-çatışma bağlantısının hakim açıklaması tüketici şikayetidir: Daha yüksek fiyatlar, ekonomik kısıtlamaları ve/veya (al-

2007-2008 VE 2011'DEKİ KÜRESEL GIDA FİYATI KRİZLERİ 40'tan fazla ülkede ayaklanmalara neden oldu.

gılanan) göreceli yoksunluk duygularını yaratır veya artırır. Bunlar da, çatışmaya yol açan mağduriyetleri harekete geçirir. İkinci bir açıklama, devletin gıda güvenliği sağlayamaması durumunda yetki ve meşruluğun çöküşünü vurgular. Bu da devlete karşı şikâyetçi olmalarına yol açar.

Daha yakın bir tarihte, 2007-08 ve 2011 yıllarındaki küresel gıda fiyat krizleri, ithal edilen temel malların maliyetinin arttığı ve böylece reel gelirlerin azaldığı 40'tan fazla ülkede ayaklanmaların olmasına yol açtı. (Şekil 20).

İklim değişikliği ve olağanüstü hava olayları

İklim ile ilgili olaylar, bir dizi kanal vasıtasıyla hem mevcudiyet, hem de erişim açısından gıda güvensizliğini artırabilir. Kuraklık, hayvancılık

ve tarımsal verimliliği düşürdüğü için potansiyel çatışmacı havuzunu genişleterek daha büyük bir soruma yol açan özel bir durumdur.

Şiddetli kuraklık, yerel gıda güvenliğini tehdit etme eğilimindedir ve genel olarak insani koşulları ağırlaştırmaktadır. Bu da çok sayıda insanın yerlerinden edilmesini tetikleyebilir ve çatışmaları başlatmak veya uzatmaya imkan tanıyan bir alan oluşturabilir.

Hava şoklarına ilişkin çatışma riski, özellikle de ayrımcılığa uğrayan ve marjinal gruplardaki insanların başa çıkma mekanizmalarına (kuraklığın gıda güvenliği ve geçim kaynaklarına olumsuz etkilerini önleme gibi) sahip olmadığı durumlarda artmaktadır.

İklim kaynaklı mahsul yetmezliği veya otlak kaybı, gelirden büyük bir düşüş anlamına gelebilir ve sınırlı malzeme ve insan sermayesi, harici seçenekleri azaltarak durumu ağırlaştırır.

Doğal kaynaklar için rekabet

Arazi ve su üzerindeki rekabet, çatışma için potansiyel bir tetikleyici olarak tanımlanmıştır; çünkü toprak ve geçim kaynaklarının kaybı, iş koşullarının kötüleşmesi ve çevresel bozulma hane halkı ve toplumun geçim kaynaklarını olumsuz yönde etkilemekte ve tehdit etmektedir. Kaynaklar, son 60 yılda iç savaşların yüzde 40'ının doğal kaynaklarla ilişkili olduğu tahmininde bulunuyor.

KAYNAKLAR, SON 60 YILDA İÇ SAVAŞLARIN YÜZDE 40'ININ DOĞAL KAYNAKLARLA İLİŞKİLİ OLDUĞUNU TAHMİNİNDE BULUNUYOR.

2000 yılından bu yana, sivil çatışmaların yaklaşık yüzde 48'i Afrika'da, kırsal alana erişimin çok sayıda insanın geçim kaynağı için gerekli olduğu ve 30 çatışmadan 27'sinde arazi sorununun önemli bir rol oynadığı bağlamlarda gerçekleşmiştir.

GIDA GÜVENLİĞİ VE BESLENMENİN BARİŞİN SÜRDÜRÜLMESİNDEKİ ROLÜ

Gıda güvenliğini ve beslenmeyi iyileştirerek barışa kavuşma

Gıda güvenliğini artırmaya yönelik müdahaleler, bireylerin silahlı grupları desteklemesine veya silahlı gruplara üye olmalarına veya yasadışı faaliyetlerde bulunmalarına neden olabilecek nedenler de dahil çatışma nedenlerinin bir kısmının zayıflamasına yardımcı olabilir. Gıda fiyatlarında daha fazla istikrar ve yerel tarım ve gıda pazarlarının geri kazanılması, savunmasız bireyler ve hanelerde, çatışmalardan etkilenen kişilerin pazarlara yeniden erişimi kazanmalarını desteklemek de dahil, çatışmanın etkilerini hafifletmesine yardımcı olabilir.

2006'da BM Genel Sekreteri'nin silahlı çatışmayı önleme konusundaki ilerleme raporunda şöyle diyordu: "... gıda güvensizliği ve tarımsal yetersizlik ve kaynak kıtlığı ile ilgili sorunlarla mücadele etmek kırılğan bir durumu istikrara kavuşturmak için çok şey yapabilir. Aç bir kişi kızgın bir kişidir".

Çatışmaya karşı dayanıklılık kazanma ve barış sağlama yolları

Yinelenen çatışma riskini önlemek ve hafifletmek için uygulanabilecek bazı gıda güvenliği ve beslenme ile ilgili müdahale ve önlemler bulunmaktadır.

Gıda güvensizliği ve çatışma arasındaki bağlantıyı koparabilecek önleyici müdahaleler, fiyat istikrarı önlemleri ve sosyal koruma müdahaleleri yoluyla tüketicilerin ve üreticilerin gıda fiyat şoklarından korunmalarını içerir. Sosyal antropolojiye dayanan farklı bir yaklaşım, toparlanma sürecini tarım yoluyla yönlendirmek ve böylece parçalanmış ev ve toplulukları yeni bir hayatla buluşturmak ve sosyal paylaşım ağlarını yok eden bir çatışma sonrasında kişileri motive etmeyi içermektedir.

Tahmin edilebilir, büyük çaplı ve düzenli nakit transferlerine erişim, yoksul hane halklarını kısa vadede şokların etkilerinden koruyarak kalıcı sonuçlar doğurabilecek olumsuz başa çıkma uygulamalarını en aza indirir. Zamanla, savunmasız hanelerin riskleri daha iyi yönetmesine yardımcı olarak, sosyal koruma, insanların gelecekteki tehdit ve krizlere karşı dayanıklılığını artıran geçim kaynaklarına yatırımı içerebilir.

İklim şokları, tahıl ve canlı hayvan fiyatlarındaki çöküş ve baş gösteren çatışmalar arasındaki bağlantı göz önüne alındığında, iklim değişikliğine uyum için tarımsal uygulamaları ve geçim kaynaklarını uyarlamak, özel ilgiyi hak eden kırsal ve yarı-kırsal geçim kaynakları ile birlikte çatışma önleminin ayrılmaz bir parçası olarak teşvik edilmelidir.

GENEL TAVSİYELER

Çatışmadan etkilenen her durumun üstesinden gelebilecek en iyi yol için bir şablon oluşturmak mümkün olmayabilir, ancak daha iyi çalışma yöntemleri hakkında bazı genel tavsiyeler şunlardır:

- ▶ Barışı sürdürmek uzun vadeli bir uğraştır. Çatışma, tek bir etkiden ziyade çoklu, bileşik ve eşzamanlı sonuçlar yaratma eğilimindedir; program ve politika tepkilerini tasarlarırken karmaşıklığı tam olarak anlaşılmalı ve tanınmalıdır. Örneğin, çatışma, hane halkının gıda erişimini azaltan ekonomik ve fiyat etkilerine yol açabilir; ayrıca insanların hareketliliğini sınırlayarak hane halkının gıda, sağlık hizmetleri ve güvenli suya erişimini sınırlandırabilir ve hastalık sıklığını ve bazı durumlarda ölüm oranını arttırabilir. Bu nedenle yalnızca tek bir soruna hitap eden kısa vadeli, sektörel yaklaşımların etkili olma ihtimali yoktur. Bu etkilerin azaltılması ve dayanıklılığın güçlendirilmesi, acil insani yardımların ötesinde, bütüncül geliştirme yaklaşımlarının bir parçasını oluşturan daha çok alanlı programlamaya ihtiyaç duyacaktır.

- ▶ İnsani, kalkınma ve barış aktörleri ile uluslararası finans kurumları arasındaki yakın ortaklıklar önemlidir; bu ortaklıklar, çatışma ve uzun süreli krizden etkilenen topluluklara, ana sebepleri ele almak, dayanıklılık oluşturmak ve kalıcı çözümler bulmalarında desteklemek açısından yardımcı olur. Gıda güvenliği, beslenme ve sürdürülebilir barışın geliştirilmesine katkıda bulunmak, daha planlı ve önleyici bir yaklaşım yönünde değişim gerektirir; bu, kısa vadeli ve çıktı bazlı müdahalelerden, stratejik ve dayanıklılık oluşturan uzun vadeli, sürdürülebilir ve müşterek sonuçları olan müdahalelere doğru bir değişimdir.
- ▶ Çatışmalardan etkilenen ve uzun süren kriz bağlamlarında, insanların mümkün olduğunca çabuk kendine güvenmesine ve çatışma dahil gelecekteki şoklara karşı dayanıklılığa yardımcı olması için kalkınma faaliyetlerinde destek yaşamsal öneme sahiptir. Bu, daha fazla risk toleransı, daha erken katılım, daha esnek finansman ve içeriği uyarlanabilir, çatışmaya duyarlı programlama gerektirir.

2017 DÜNYADA GIDA GÜVENLİĞİ VE BESLENME DURUMU

BARIŞ VE GÜVENLİK İÇİN DAYANIKLILIK İNŞA ETMEK

Uluslararası toplum, açlığı ve her türlü kötü beslenmeyi 2030'da bitirmeye kendini adanmıştır. Çok ilerleme kaydedilmiş olsa da çatışma ve insan kaynaklı doğal afetler aksamalara neden oluyor. Bu yılki, *Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu*, yetersiz beslenmede uzun süreli düşüş eğiliminin durduğuna ve büyük oranda yukarıda sözü edilen faktörlerden dolayı tersine dönmüş olabileceğine işaret ediyor. Bu arada, çocukların yetersiz beslenmesinin azaltılması için ilerleme kaydedilmeye devam edilmesine rağmen, aşırı kilo ve obezitenin artması dünyanın birçok yerinde endişe kaynağı.

Bu ve diğer bulgular, *Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu*'nun (eski adıyla, *Dünyada Gıda Güvensizliği Durumu*) 2017 baskısında detaylandırıldı. İlk defa, bu yılın raporu UNICEF ve WHO'nun FAO, IFAD ve WFP'ye katılmasıyla geniş bir ortaklıkla yayınlandı.

Rapor ayrıca, Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi ve BM Beslenme Üzerine Eylem 10 Yılı bağlamında gıda güvenliğinin ve beslenmenin izlenmesinde yeni bir döneme damgasını vuruyor. Açlığı sona erdirmeye yönelik kaydedilen ilerlemeyi değerlendirmek için rapor, yetersiz beslenme yaygınlığının geleneksel ölçütünü ve Gıda Güvensizliği Deneyimi Ölçeği'ni temel alarak, şiddetli gıda güvensizliğinin yaygınlığı adlı yeni bir gösterge kullanıyor. Raporda ayrıca, çocuklarda bodurluk, aşırı zayıf ve aşırı kilolu olma eğilimleri ve durumları ve yetişkin obezitesi, emzirme ve kadınlarda anemi gibi durumlar da dahil olmak üzere çeşitli kötü beslenme biçimlerine bakılıyor. Raporun tematik kısmı, dünyadaki çatışmaların giderek artan sıklığının gıda güvenliğini ve beslenmeyi nasıl etkilediğine ışık tutuyor. Ayrıca, gıda güvenliğini ve beslenmeyi iyileştirerek ve kırsal geçim kaynaklarını daha dayanıklı hale getirerek çatışmaları önlemeye ve barışı sağlamaya nasıl yardımcı olunabileceğini araştırıyor.

2017 *Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu* (tam metin)

